

עלים

עלון שבועי משולחן מערכת מבון עלה זית

publish@alehzayis.com | 732.513.3466
alehzayis.com

עלה פרשה

מתוך מאמר 'הקרבת קרבן פסח בזמן הזה', בהגדה של פסח עלה זית

ושבצת הכתנת שש ועשית מצנפת שש ואבנט תעשה מעשה רקם: (כח, לט)

ע"פ ספר 'אמרות משה' בעניני קריאת התורה מהג"ד משה שרייבער שליט"א

עלה תורה

חלוקת פרשיות השבוע

מקורות בחז"ל כתב בעל הטורים בריש פרשתנו (ומקור דבריו במדרשות, ע"י זוהר פנחס רמו, א ושמ"ר לז, ד) וז"ל, ואתה תצוה - לא הזכיר משה בזה הסדר, מה שאין כן בכל החומש, שמשעה שנולד משה אין סדר שלא הזכיר בה. והטעם משום שאמר "מחני נא מספרך אשר כתבת" (להלן לב, לב) וקללת חכם אפילו על תנאי באה, ונתקיים בזה וכו', עכ"ל [ועיי"ש טעם נוסף]. והיינו שבכל הפרשיות נזכר שמו של משה, מלבד פרשתנו. ומשמע שחילוק פרשיות השבוע שאנו נוהגים בו יש לו מקור נאמן, וכל פרשה היא חפצא לעצמה. וצ"ע מה מקורו.

והנה במסכת מגילה (כט, ב) איתא, איתמר, חל להיות בואתה תצוה, אמר רבי יצחק נפחא קרו שיתא מואתה תצוה עד כי תשא, ע"כ. הרי שנזכרו פרשת 'ואתה תצוה' ופרשת 'כי תשא' בשם, וכן בכל המשך הסוגיא, וגם מבואר שם תחילת וסוף הפרשה, והם כמנהגנו היום. ובגיטין (ס, א) נזכרה פרשת 'אחרי מות' ובזבחים (כח, א) נזכרה פרשת 'קדושים תהיו'. מבואר שהחלוקה היתה נוהגת בזמן חז"ל. ויל"ע אם חילוק פרשיות אלו הוא מדינא או רק ממנהגא.

המגן אברהם (הקדמה לסימן רפב) הביא לשון הזוהר, וזה תרגומו: ולא יפסיק דברי הפרשה של שבת הזה בפרשה של שבת אחר וכו'. כיון שהשלימו להפסיק הפרשיות של כל השנה, התעטרו לפני הקדוש ברוך הוא ואמרו, אני משבת פלוני, אני משבת פלוני וכו' נ"ג פרשיות שבתורה וכו', עכ"ל. ונתבאר בדברי הזוהר שלשה חידושים: א. שחלות שם 'פרשה' שאנו קורין בכל שבת, כגון 'בראשית' 'נח' וכו', הוא מחז"ל, שכן מבואר בזוהר שיש נ"ג פרשיות. ב. שכל פרשה מפרשיות אלו שייכת לשבת מיוחדת. ג. שיש איסור לקרות הפרשה של שבת אחרת.

מקור בראשונים והעירני ידידי רה"ש"ש שיח"י שיש להביא עוד סמך שיש חלות שם 'פרשה' לפרשיות השבוע.

דאיתא בגמרא (פסחים ו, ב) דהא דאמרין 'אין מוקדם ומאוחר בתורה' לא אמרן אלא בתרי ענייני, אבל בחד עניינא, מאי דמוקדם מוקדם ומאי דמאוחר מאוחר. וכן מבואר שם דלמאן דאמר 'כלל ופרט המרוחקין זה מזה' ילפינן, היינו דווקא בחד עניינא אבל בתרי ענייני אין דנין. ופרש"י

הרב שרייבער עם הגרא"י הלוי סולוביציק שליט"א

הג"ר צבי הירש קלישר זצ"ל, תלמידו של הגרעק"א, העלה את השאלה אודות הקרבת קרבנות בזמן הזה לפני רבו. לאחר משא ומתן ארוך ביניהם, מסר הגרעק"א את העניין להכרעת חתנו בעל 'חתם סופר', והוא פסק בשו"ת חתם סופר (סימן רלז) שאין להקריב קרבנות בזמן הזה.

בתוך משא ומתן של הלכה שבין הגרעק"א והגרצ"ה קלישר זצ"ל, טען הגרעק"א שיש מניעה גדולה להקריב קרבן, כי אין לנו בגדי כהונה, ובזמן שאין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם (זבחים יז, ב). ואע"פ שאפשר לעשות כתונת, מגבעת, ומכנסים, מכל מקום הרמב"ם (פ"ח מהל' כלי המקדש הל' א והל' יא) הכריע כמאן דאמר שאבנטו של כהן הדיט נעשה מתכלת, ואין לנו תכלת בזמן הזה (שו"ע או"ח סי' ט ס"ב ועיי"ש בביאור הגר"א בשם המדרש).

אולם הנצי"ב במכתבו לבנו הג"ר חיים ברלין (ורמז לזה בהעמק דבר) העלה חידוש נועז, שהתורה לא ציוותה לעשות האבנט של כהן גדול דווקא מתכלת, ובצלאל מדעתו עשה, ונעתיק כאן את דבריו הק':

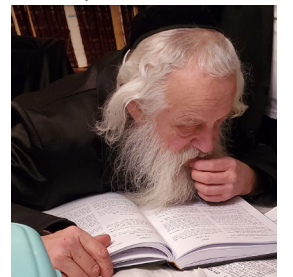
יום ג' אדר"ח אדר שני תרמ"א

הנה מכבר היה חקירה גדולה ע"ד הקרבת קרבנות בזמן הזה וכו' וכמדומה שמע"כ בני נ"י הודיע לי שהקשה ע"ז, שהרי קיי"ל דאבנט של כלאים, ואם כן חסר לו תכלת. ואם כי ראיתי שהעיר בזה הגאון בעל תפארת ישראל ז"ל, והעלה שאין תכלת בבגדי כהונה דומה לתכלת של ציצית, לא נראה כלל. והנה בעבדי בשבוע זו ע"ד הרמב"ם הל' כלי המקדש (פ"ח הל"א), "והאבנט רוקם בצמר", למדתי דעת רבינו [הרמב"ם] שעיקר ציווי "ואבנט תעשה מעשה רוקם", ולא פירש הכתוב כמה שיהיה נעשה, מבואר שאין החוב אלא שיהיה נקרם במין צבוע על לבן איזה ציור, ובאשר בגד אינו אלא צמר ופשתיים ידענו שהוא עיקרו שש ורוקם בצמר צבוע, ובצלאל עשה מדעתו ציורים מתכלת וארגמן ותולעת שני. ואם באבנט של כה"ג כן, מכל שכן דאבנט של כהן הדיט שלא כתיב כלל, רק שיהא שוה לכהן גדול בזה שהוא כלאים, אבל פשוט שאין תכלת לעיובא...

העמוס בעבודה ומצפה לישועה

נפתלי צבי יהודא ברלין

ובענין מש"כ הנצי"ב בשם התפארת ישראל "שאין תכלת בבגדי כהונה דומה לתכלת של ציצית", אביא כאן דברי ידידי הג"ר יעקב יהושע ג'ורבל שליט"א בשם רבו הגרא"ד וכטפויגל שליט"א להוכיח מסוגיא ביבמות (ד, ב) שאין לחלק ביניהם. דאיתא בגמרא "מדשש כיתנא תכלת עמרא", ופרש"י (ד"ה ותכלת) שכוונת הגמרא להוכיח מתכלת עמרא בבגדי כהונה לציצית וע"כ דאותו תכלת הם. ובאמת מפורש כן בתוספתא (פ"ט ה"ו) תכלת אין כשרה אלא מן החלזון שלא מן החלזון וכו'. ולפלא שלא הרגישו בזה, עכ"ד ידידי הנ"ל בשם רבו שליט"א.

הגר"ר אליהו דוב וכטפויגל שליט"א

continued on pg. 3

מוצאי שבת		יום השבת		ליל שבת		ערב שבת	
5:29	שקיעת החמה	8:47	סו"ז קרי"ש מג"א (לפי האופק)	5:09	הדלקת נרות	12:42	מנחה גדולה (חצי שעה לחומרא)
6:11	ג' כוכבים קטנים	9:32	סו"ז קרי"ש גר"א וגר"ז	5:25	איסור מלאכה (בשעה"ד)	2:50	ט' שעות (להתחלת סעודה)
6:42	ע"ב דקות	10:25	סו"ז תפילה גר"א וגר"ז	5:27	שקיעת החמה	3:16	מנחה קטנה (לעשיית מלאכה)
6:51	ר"ת ד' מילין לחשבון המעלות	12:11	חצות היום (סעודת שחרית להב"ח)	6:11-7:11	מזל מאדים (למאן דחש ליה)	4:47	פלא המנחה מג"א (לפי האופק)
12:10	חצות הלילה (למלוה מלכה)	1:04	ד' שעות למוסף (לכתחילה)	6:06	צאת ג' כוכבים (לקרי"ש לפני סעודה)	4:57	חצי שעה קודם שבת

ראיתי מאמרו הנפלא של הרב צבי פינקלשטיין בגליון הקודם, אודות מחלוקת רש"י והרמב"ן בזמן ציווי בניית המשכן, ויש להעיר שכבר נחלקו בדבר הזוהר הקדוש והמדרש. בעוד שבמדרש רבה (ויקהל פרשה מח אות ו) ובתנחומא (פרשת כי תשא סימן לא) (והובא באור החיים (שמות כה, ב)) מבאר כדברי רש"י; בזוהר (ויקהל קצה, א) מבואר כדברי הרמב"ן, ומדבריו עולה שהיו שני ציוויים שונים בעשיית המשכן. בתחילה הסכים לקבל הקב"ה נדבות למשכן אף מהערב רב (ודלא כהירושלמי (ריש תרומות, א, א) שדרש מלשון הכתוב "ויקחו לי תרומה" פרט לגוי, ואולי יש לחלק בין גוי לבין ערב רב), ולאחר חטא העגל שנגרם מהערב רב, אמר הקב"ה למשה שיפריש את הערב רב מביניהם ויקח נדבות למשכן רק מבני ישראל.

ובאמת שבדברי הזוהר והרמב"ן מיושבת קושיה עצומה מאוד שקשה על שיטת רש"י, שמשמע מדבריו שבגלל חטא העגל זכו לבניין המשכן, ונמצא שלולא חטא העגל לא היו זוכים להשראת השכינה שבמשכן. והספורנו (שמות כ, כא; וביתר ביאור שם כד, יח) תירץ שלולא חטא העגל היו יכולים להקריב בכל מקום. ודבריו תמוהים [כמו שתמה השם משמואל (תרומה שנת תרע"ב)], שהרי במשכן היתה גם השראת שכינה מלבד הקרבת הקרבנות, ואם כן נמצא שאחר חטא העגל יצא חוטא נשכר, שעתה זכו ישראל להשראת שכינה מה שלא היו מקבלים קודם לכן. ועוד, שלפי זה יקשה מבנין בית המקדש השלישי שלא בא לכפרה, ולפי דברי הספורנו קשה למה נקבע מקום מיוחד להקברה, והלא אין הוא בא על חטא.

אמנם לפי הזוהר והרמב"ן מיושבים הדברים היטב, שאף לולא חטא העגל היו צריכים למשכן, אלא שצורת המשכן השתנתה לאחר חטא העגל. ואפשר לומר אף לשיטת רש"י, שהמשכן שנצטוו בו ישראל לאחר העגל, כל עניינו היה עבודת הקרבנות, ולולא שהיו חוטאים בחטא העגל היו מקבלים מקום להשראת שכינה שאינו תלוי בעבודת הקרבנות, ואז אותו מקום לא היה נחרב כלל.

והשתא אפשר לומר במחלוקת הרמב"ם (בית הבחירה א, א; ספר המצוות עשה כ) והרמב"ן (עשה לג) הידועה מה החלק העיקרי במשכן, שדעת הרמב"ם היא הקרבת הקרבנות, ולפי הרמב"ן זהו הארון והכפורת [יעוין באור החיים (שמות כה, ח) מה שכתב בזה], שבאמת שני החלקים שייכים במשכן, אלא שהרמב"ן לשיטתו שהמשכן כבר לפני חטא העגל נועד להיות מקום השראת השכינה, ועל כן לפי הרמב"ן אף לאחר החטא החלק המרכזי במשכן הוא השראת השכינה. מה שאין כן הרמב"ם סבר כרש"י שהמשכן שנצטוו בו ישראל היה עניינו עבודת הקרבנות, ואף השראת השכינה שבו מיוסדת על עבודת הקרבנות.

א"ת/כ"פ

תגובת הכותב:

יישר כחכם על הדברים המחכימים. ברצוני להעיר רק דבר אחד, מה שהקשה כת"ר על הספורנו דעדיין נמצא חוטא נשכר בנוגע השראת השכינה, הנה יעוין בספורנו בפרשת שמיני (יא, ב) שמבאר את דבריו יותר, שלולא חטא העגל היו זוכים להשראת השכינה בלא משכן, ואם כן ליכא קושיא.

צ"ב פייקשיל

עלה מקדש

לבישת בגדי כהונה בבית הכסא

ע"פ ספר 'מלאכת בגדי כהונה' מאת הרב אשר דוד מייזרס, ויקליף אהיו

היריעות שלמה (בפ"ח מהל' כלי המקדש ה"ח) כתב ע"פ לשון אחד ברש"י (נדה יג, ב), שאסור ליכנס עם בגדי כהונה לבית הכסא, עיי"ש. ומו"ר הגר"ח קניבסקי שליט"א (בביאור ההלכה על הרמב"ם שם) הקשה על היריעות שלמה, דא"כ כשנצרך לנקביו מוכרח להפשיט כל בגדיו ולהלביש אחרים, ונמצא עובר בבל תשקצו, והרי אפילו בתפילין התירו להכניסן לביה"כ משום סיבה זו, ולכאורה פשוט מותר.

והנה הבית הלוי (חלק א סימן ה אות ב) כתב, שביומא (כח, א) תנן, זה הכלל היה במקדש וכו' וכל המטיל מים טעון קידוש ידים ורגלים, ע"כ. ובגמרא (יומא כט, ב) פריך, בשלמא רגלים משום ניצוצות אלא ידים אמאי, ומשני מצוה לשפוף, והקשה הבית הלוי, דגם בלא מצוה לשפוף מטיל מים צריך קידוש ידים ורגלים, שהרי ביומא ל"ב וזבחים י"ט איתא, אמר רב אחא בר יעקב הכל מודים בקידוש שני כשהוא לבוש מקדש, מ"ט דאמר קרא או בגשתם, מי שאינו מחוסר אלא גישה יצא זה שמחוסר לבישה וגישה, ע"כ. והיינו שכשפושט בגדיו וחוזר ולובשן איחיד ליה קידוש ראשון שהיה מקודם וצריך לקדש שוב, וא"כ גם בלא מטיל מים צריך קידוש מצד פשיטת הבגדים, ולמה תני במשנה כל המטיל מים ומשום ניצוצות. ומוכרח דהך כל המטיל מים איירי בהיה לבוש הבגדים, ומוכרח דלכל הפחות בבית הכסא עראי דליכא חששא דשמא יפנה מותר גם בבגדי כהונה וא"צ לפושטן.

אך דברי הבית הלוי צריכים עיון, שהרי ברש"י (נדה יג, ב) פירש בלשונו השני, שבבגדי כהונה לא היו נקבים במכנסים כנגד בית הערוה להשתין מים לחוץ דרך שם, ומבואר שצריך להסיר המכנסים כדי להטיל מים, ואעפ"כ במטיל מים לא בטל הקידוש שלו מצד שהוא מחוסר לבישה אלא מפני ניצוצות - ודלא כמש"כ הבית הלוי שאם הסיר בגדיו הוא מחוסר לבישה וגישה ובטל הקידוש שלו גם אם לא הטיל מים.

אמנם יש ליישב, שהרי הבית הלוי (באות י) הביא שביומא ל"ב פליג רב חסדא על רב אחא בר יעקב, ולא ס"ל הך דרשה ד"בגשתם" למחוסר לבישה. לפ"ז י"ל שהלשון השני של רש"י הוא לפי רב חסדא, א"כ גם בלא לבוש בגדים לא היה צריך לקדש עוד אם לא הטיל מים.

אמנם החזון יחזקאל (תוספתא יומא פרק א הלכה יד) חולק על עיקר חידושו של הבית הלוי שאם אחר קידוש ידים ורגלים הסיר בגדיו בטל הקידוש ידים ורגלים הראשון, ופירש שדרשת הגמרא מ"ובגשתם" רק מלמדת שהקידוש יהיה בזמן שהוא לבוש, ולא אתא למימר שאם קידש כשהוא לבוש ואח"כ פשטם ולבשם שנית שאיחדיה ליה הקידוש הראשון משום שלגבי העבודה שיעבוד מעתה הוא מחוסר לבישה, עכת"ד, עיי"ש בארוכה.

העולה מדברינו:

לדעת היריעות שלמה - אסור לכהן להכנס לבית הכסא עם בגדי כהונה.

לדעת בית הלוי - לפי רב אחא בר יעקב, הכהן היה לובש המכנסים בשעה שהטיל מים, וא"כ מותר להכנס לבית הכסא, עכ"פ בבית הכסא עראי [ועי' מה שכתבנו לעיל בדעת רב חסדא].

לדעת החזון יחזקאל - אין הכרח שלדעת רב אחא בר יעקב היה לובש המכנסים כשהטיל מים.

לדעת מו"ר הגר"ח קניבסקי שליט"א - מותר ליכנס עם בגדי כהונה בבית הכסא, דאל"ה בא לידי חשש בל תשקצו.

הג"ר יחזקאל אברמסקי זצ"ל - חזון יחזקאל

מחשוף הלבן בחינת כסף

כשנצטוו על עשיית האפוד בפרשתן (כח, ו) כתיב "ועשו את האפד זהב תכלת וארגמן תולעת שני ושש משזר מעשה חשב", ולא נזכר לקצוץ פתילי הזהב ולערבו עם כל מין ומין. אמנם בשעת עשיית האפוד בפרשת פקודי כתיב (לט, ג) "וירקעו את פחי הזהב וקצץ פתילים לעשות בתוך התכלת ובתוך הארגמן ובתוך תולעת השני ובתוך השש מעשה חשב", ופירש רש"י ז"ל, היו מרדדין מן הזהב טסין דקות וכו'. וצ"ב מדוע לא נזכר דבר זה בשעת הציווי.

ונראה לפרש עפ"י דברי הקדושת לוי (סוף פרשת פקודי) בביאור יסוד הציווי לערב הזהב בתוך שאר החוטי, שם ביאר שמלאכת המשכן היתה דוגמת מעשה בראשית, וזהב הוא כנגד מדת הדין והכסף כנגד מדת הרחמים. והנה בבריאת העולם, מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין וראה שאינו מתקיים שיתף מדת הרחמים (בר"ר ספי"ב), דהיינו שמתחילה היה רצונו יתברך להנהיג את העולם במדת זהב - מדת הדין, אח"כ התישב כביכול ברצונו וראה שטוב לפני עולמו שעיקר ההנהגה תהיה במדת הכסף - מדת הרחמים.

וממשיך הקדושת לוי ז"ל, והנה כמו שהוצרך הש"י לשתי בריאות שמים וארץ מדת הרחמים, כך כווננו העושי המלאכה במשכן, וז"ש וירקעו את פחי הזהב שעשו הפחין של זהב דקין, שהמדה של זהב המתיקו עד למאוד לעשותו דק

היטב, וקצץ פתילים לחתיכות קטנות שלא להיות מדת זהב בשלימות, רק לערבו לתוך התכלת ובתוך הארגמן בתוך עניני העולם להיות מעורב בתוכו מעט עפרות זהב, אשר גם הגבורות הם צורך עולם לפעמים להכניע הרע, אבל עיקר הוא מחשוף הלבן בחינת כסף וכו', עכ"ל.

הרי שביאר שבצלאל בנה המשכן מעין תבנית המשכן שלמעלה, וכמו שבתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, ורק מאחר שראה שאין העולם יכולה להתקיים שיתף עמו מדת הרחמים, כן עשה בצלאל במלאכת המשכן. שהזהב מרמז למדת הדין, ועל כן עשה בצלאל מהזהב פחין דקין וקיצץ ממנו פתילים, בכדי להמתיק את מדת הדין, ושוב עירב אותו עם שאר המינים המרמזים לשאר עניני הבריאה.

הרב ליבינשטיין עם הגר"מ אוריח שליט"א

ועפ"י ז"ל, הדנה דעת רוב המפרשים שהצווי על עשיית המשכן היה קודם מעשה העגל, אך עשיית המשכן בפועל היתה אחר העגל [כן לשון המלבי"ם בספרו ארץ חמדה (ויקהל לה, ו) ולהכי נאמר הרך ציווי לערב הזהב בתוך התכלת רק בפרשת פקודי בשעת העשייה ולא בפרשת תצוה בשעת הצווי, דרק בשעת העשייה שהיתה לאחר שחטאו בעגל, הוצרכו לשתי מדת הדין עם מדת הרחמים, ולערב הזהב עם שאר המינים, אבל בשעת הצווי שהיה קודם חטא העגל, ואז היו ישראל במדרגה גדולה שפסקה זוהמתן בשעת מתן תורה (שבת קמו, א), היו יכולין להתקיים עם מדת הדין לחוד, ולא הוצרכו לשיתוף מדת הרחמים, וממילא לא נצטוו לערב הזהב עם שאר המינים, שהזהב שמרמז למדת הדין היה יכול לעמוד בפני עצמו. וא"ש דלא נאמר הרך ציווי רק בשעת העשייה לאחר שחטאו בעגל.

עלה לתרופה

continued from pg. 4 [Note: Even according to the *Behag*, performing *melachah* before sunset isn't the same *issur* as performing one afterwards, but it is nevertheless forbidden because of *tosfos Shabbos*].

...And the Sefer Yereim

Another interesting *minhag* has developed in which the women are stricter than the men. Most women light the candles 18-20 minutes before sunset. According to some Poskim, this is based on the opinion of the *Sefer Yereim* that according to some Poskim, this is based on the opinion of the *Sefer Yereim* that *commences* approximately 15 minutes before sunset, and therefore it is preferable to finish lighting by that time. (See *Igros Moshe O.C. 1:96* where he attributes this *minhag* to *Tosfos Shabbos* and not to the *Yereim*. However, in *Igros Moshe O.C. 2:6* and *4:62* he agrees that there would be a source to lighting at this time based on *Yereim*). Common practice is that the men perform *melachah* past this time, not taking the opinion of the *Yereim* into account. Perhaps we can explain here as well that the *Yereim* is a minority opinion rejected by virtually all the Poskim (see however *Bach O.C. 261*) and one need not be concerned about it. However, the women who have an element of *sakanah* in this issue have chosen not to be *mechalel Shabbos ch"v* even according to this opinion.

הדלקת ה'נר' Other explanations for the emphasis on

As to Rashash's question why the Mishnah terms the action *hadlakas haner* and not just *ner*, Harav Akiva Eiger quotes the *sefer*: This is a *remez* that the husband should prepare the candles, and the woman is the one who actually lights them. Another reason the Mishnah stresses the *הנר* may be to reiterate that it isn't enough to simply have a lit נר; she must actually light candles specifically for Shabbos as mentioned above.

The Mitzvah Is to Light, Not Just to Have a Candle Burning

In the *Hoshana* for Shabbos Chol Hamoed Sukkos we say, ציווי הדלקת נר מדלקת, בשבת. Why does the *paytan* say both הדלקת and מלדקת? He should have said either ציווי הדלקת נר or מלדקת נר. The answer is that the *mitzvah* (obligation) is to light candles especially for Shabbos, so the ציווי (command) is to light a candle to burn, and not just to have a candle burning.

continued from pg. 1

עלה תורה

דתרי ענייני היינו "בשתי פרשיות"

וחד עניינא היינו "בפרשה אחת".

ויש לעיין לאיזו 'פרשה' התכוון רש"י, ולכאורה יש לומר שכוונתו לפרשיות פתוחות וסתומות, אבל מדברי רש"י במסכת מנחות (נה, ב ד"ה מרוחקין) יש להוכיח שכוונתו לפרשיות השבוע, שכתב בענין כלל ופרט מרוחקין זה מזה וז"ל, "לא תעשה" (ויקרא ב, יא) בויקרא, "לא תאפה" (שם ו, י) בצו את אהרן, עכ"ל. וכן כתב בפירוש רגמ"ה, וביותר משמע כן מדברי התוספות שם (ד"ה כלל ופרט המרוחקין), ע"ש. עכ"פ מבואר ש'תרי ענייני' היינו פרשיות השבוע ולא פרשיות פתוחות וסתומות, ומוכח שחילוק פרשיות הוא מעיקר הדין.

מנהגא בעלמא

ברם, בשו"ת חתם סופר (או"ח סימן קסט) מבואר להדיא שאין חלוק הסדרות מעיקר הדין. דעיין שם בענין אם קראו חמשה גברי אבל לא סיימו הקריאה של יום טוב, שכתב שחייבים לחזור ולקרות כדי לסיים הקריאה שהיא מדינא דגמרא. אבל בשבת אם כבר קראו שבעה קראו רק לא גמרו הפרשה, אין צריכים לחזור ולקרות כיון שאורך הפרשה אינו מעיקר הדין. והוסיף וז"ל, אף על פי שמבואר מלשון הש"ס לקמן דכבר היה חלוק הסדרות נוהג גם בימיהם, מכל מקום מבואר שם (כט, ב) דאינו לעכב, שאמר שם דבני מערבא מסקו לאוריינתא בתלת שני, עכ"ל. הרי להדיא שאין חלות שם פרשה מעיקר הדין ואפילו אם לא גמרו הפרשה יצאו ידי חובתם. וכבר קדמו הפני יהושע (מגילה ל, א), ואף הוא הוכיח מבני מערבא, ע"ש.

וגדולה מזה נמצא בספר חזה התנופה מאחד מתלמידי הרא"ש בקיצור תשובות הרא"ש (סימן נד) וז"ל, חילוק הסדרים וחייבונם הוא כדי שתעלה קריאת כל התורה בשנה אחת, ולכן כל חכם בעירו או בארצו חיבר והפריד הסדרים כפי הסדר שראה שהוא הנאות, ואין הסדר ההוא הלכה קבועה רק מנהג וכו', עכ"ל. וכן כתב בכנסת הגדולה (סימן רפב) ובשיירי כנסת הגדולה (סימן רלז) שחילוק פרשיות הוא מנהגא בעלמא.

The Commandment of Ner Shabbos

The Woman's Mitzvah

Parshas Tetzaveh begins with the mitzvah of lighting the menorah in the Mishkan.

ואתה תצוה את בני ישראל...להעלות נר תמיד. “And you shall command Bnei Yisroel...to light...” The Mishnah provides us with an interesting *gematria*: The word תצוה (501) has the same *gematria* as the words צוה נשים. This hints to the fact that the women have an obligation to light the Shabbos candles. The Baal HaTurim explains that the lighting is an actual obligation based on the Gemara (*Shabbos* 25b) that says הדלקת נר שבת חובה.

One explanation linking Shabbos candles with the Menorah in the Mishkan/Bais Hamikdash is based on a Tosfos (*Shabbos. ibid*) that explain that the obligation to light exists even if there are already lights in the home; the woman must extinguish and relight them in honor of Shabbos. This requirement is similar to *avodas haMenorah* in the Bais Hamikdash, which requires the Kohen Gadol to relight it daily (להעלות נר תמיד), even if the lights are still burning.

Another halachah is recorded in the Mishnah Berurah (264:8) in the name of the Levush: Just as the Menorah in the Mishkan had to be lit עולה מאיליה, so נר שבת should be lit as well. This means to hold the candle by the wick until most of the wick catches, so that immediately with the removal of the hand, “the light ascends of itself.”

A third connection between the two is found in the Arizal, where the Shabbos table is compared to the Mishkan: אסדר לדרומא מגרתא דסתימא ושלחן עם נהמא בצפונא ארשין. The Shabbos candles in the south represent the Menorah, and the (twelve) challos in the north correspond to the *Lechem haPanim* on the Shulchan.

Commandment to Light

Perhaps we can take this connection a step further. ואתה (“And you”) is *loshon zachar*, addressed to the man who should command his wife to light the candles. The Mishnah tells us (*Shabbos* 33a) that when it is close to Shabbos, one should tell his household (wife) הדליקו את הנר.

Rashi points out that it doesn't say הדלקתם parallel to the *maaser* and the *eruv* (ערכתם, עשרתם) reminders, but rather הדליקו. Rashi says that this is because with other two, the husband may be unsure if his wife did them or not, but the candles he can see for himself if they were not yet lit.

We may suggest another interpretation as to why it says הדליקו. Since we are dealing with the severity of *chillul Shabbos* specifically with lighting candles, which unlike the *maaser* and *eruv* is a *d'Oraisa*, one must not merely inquire הדלקתם but be firm and order הדליקו. Of course the Gemara says that one should say it בניחותא, so that his household will accept his command.

The Three Mitzvos; Lighting or Not Lighting

Besides the prohibition of *chillul Shabbos*, there is another element here: *sakanah*. The Mishnah earlier (*Shabbos* 31b) says that a woman may be punished during childbirth on account of neglecting her three mitzvos – נדה, חלה, הדלקת הנר. This is commonly understood to refer to neglecting to light the candles.

However, the Rashash wonders about the grouping of not observing Shabbos candles with the other two mitzvos. Neglecting נדה or חלה is a severe עבירה, on the level of בידי שמים or כרת, while lighting the Shabbos candles is a mitzvah only d'Rabbanan, of *oneg Shabbos*. Furthermore, why does the *mishnah* say the “lighting” of the candles הדלקת הנר and not just נר; after all, it doesn't say על טבילת נדה והפרשת חלה.

Rashash explains that the Mishnah isn't referring to a woman who doesn't light at all, but rather to one who lights after Shabbos begins.

The transgression here is actually *chillul Shabbos*, albeit for the purpose of a mitzvah. Therefore, the Mishnah specifies that she “lights” the candle, meaning when she is forbidden to, as opposed to the other two mitzvos that she simply neglects. See *Tosfos HoRosh* (*Shabbos* 25b), who initially explains the Mishnah this way. However, in the end *Tosfos HoRosh* says it means that she doesn't light at all.

Women Follow the Behag...

Based on this we may explain the *minhag* for the woman to follow the opinion of the *Behag* cited in the Shulchan Aruch (263:10). According to the *Behag*, the lighting itself ushers in the Shabbos, and *melachah* may not be done afterward; but most Rishonim disagree, permitting *melachah* after candle-lighting. The universal *minhag* today is that a woman follows the *Behag's* opinion when lighting, though when a man lights, he may follow the majority lenient opinion.

Based on the above, this divergence can be understood. For איסור we rely on the majority opinion. But for *sakanah* we try to accommodate all opinions, because מאיסורא. Since according to *Behag*, lighting is acceptance of Shabbos, the woman doesn't want to be performing *melachah* at a time that is forbidden even according to only one opinion.

continued on pg. 3

Rabbi Shmuel Strashun - Rashash

